

Sygn. akt VII U 108/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2023r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 stycznia 2023r. w Warszawie

sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeniesienie na członka zarządu odpowiedzialności za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania K. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 3 grudnia 2021 roku, nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że K. S. nie ponosi solidarnie z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. odpowiedzialności za zobowiązania ww. spółki z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami i kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 461.594,07 zł (czteryście sześćdziesiąt jeden tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt cztery złote siedem groszy);

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz K. S. kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

K. S. w dniu 10 stycznia 2022r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 3 grudnia 2021r., nr (...), w której organ rentowy orzekł o jej odpowiedzialności za zobowiązania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. solidarnie ze spółką, z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 461.594,07 zł.

Odwołująca się wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, iż nie jest odpowiedzialna za wskazane w decyzji zobowiązania (...) sp. z o.o. solidarnie ze spółką oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, w tym opłaty skarbowej w kwocie 17 zł za złożenie pełnomocnictwa.

Zaskarżonej decyzji odwołująca się zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania, tj.:

a) art. 121 § 1 i art. 122 ordynacji podatkowej poprzez nieprzeprowadzenie postępowania podatkowego w sposób budzący zaufanie do organów podatkowych, a co za tym idzie nie podjęcie wszelkich niezbędnych działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy w postępowaniu podatkowym;

b) art. 180 § 1, art. 180 § 2, art. 187 § 2 i art. 191 ordynacji podatkowej poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz zaniechanie przesłuchania skarżącej w postępowaniu w celu wyjaśnienia kwestii skuteczności złożonej przez nią rezygnacji z funkcji członka zarządu spółki (...) sp. z o.o. oraz umożliwienia okazania oryginału dokumentu rezygnacji z dnia 23 października 2015r.;

c) art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a. poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego w postaci złożonej w dniu 23 października 2015r. rezygnacji z pełnienia funkcji prezesa zarządu (...) sp. z o.o., co skutkowało błędem w ustaleniach co do faktu, iż K. S. nadal pełni funkcję prezesa zarządu wskazanej spółki;

2) naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 116 § 1 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016r.) poprzez jego zastosowanie w niniejszej sprawie i uznanie, że odwołująca odpowiada solidarnie wraz ze spółką za zaległość z tytułu składek ze względu na fakt, iż termin płatności składek upływał w czasie pełnienia przez nią funkcji prezesa zarządu (...) sp. z o.o., podczas gdy od dnia 23 października 2015r. K. S. nie pełniła już tej funkcji;

b) art. 202 § 5 k.s.h. w zw. z art. 746 § 2 k.c. w zw. z art. 61 k.c. poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie i uznanie, iż rezygnacja złożona przez K. S. nie została złożona w sposób skuteczny, co w konsekwencji odprowadziło do uznania, że K. S. odpowiada za zobowiązania spółki;

c) art. 205 § 2 k.s.h. w zw. z art. 202 § 5 k.s.h. poprzez ich niezastosowanie i uznanie, iż rezygnacja złożona przez K. S., nie została złożona w sposób skuteczny, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, że K. S. odpowiada za zobowiązania spółki (odwołanie z dnia 3 stycznia 2022r., k. 3-6 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko, organ rentowy wskazał, że z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że K. S. pełniła funkcję w zarządzie (...) sp. z o.o. w czasie, kiedy upływał termin płatności zobowiązań wskazanych w sentencji decyzji. Składki nie były opłacane przez spółkę od grudnia 2015r., co oznacza, że powstała zaległość była wynikiem systematycznego i długotrwałego nieopłacania składek. Pomimo tego członkowie zarządu nie podjęli działań naprawczych, posiadając do tego stosowne kompetencje. Organ rentowy podkreślił, że odwołująca, jako członek zarządu, nie zgłosiła we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki. Jednocześnie w żaden sposób nie wykazała, że niezgłoszenie takiego wniosku we właściwym czasie nastąpiło bez jej winy. W trakcie postępowania wyjaśniającego w dniu 25 listopada 2021r. dostarczyła kserokopię oświadczenia z 23 października 2015r. o rezygnacji z pełnienia funkcji w zarządzie (...) sp. z o.o., które zostało skierowane do spółki, jednakże aby dokumenty zgromadzone w sprawie mogły zostać uznane za środek dowodowy, muszą być autentyczne i oryginalne. Złożona przez odwołującą rezygnacja nie stanowi takiego dokumentu. Nadto, organ rentowy zauważył, że powyższa rezygnacja nie została złożona w aktach rejestrowych spółki – (...). Wobec tego zostało ustalone, że K. S. faktycznie działała w imieniu spółki i wykonywała obowiązki członka zarządu, o czym świadczy pismo z dnia 26 czerwca 2017r., skierowane do ZUS, a dotyczące sporządzania korekty dokumentów, które zostało podpisane przez K. S.. Potwierdzeniem jest również upoważnienie do przeprowadzenia kontroli z 9 lutego 2018r., którego odbiór potwierdziła odwołująca oraz oświadczenie o wyrażeniu zgody na przeprowadzenie czynności kontrolnych z 6 kwietnia 2018r., podpisane przez odwołującą, protokoły zwrotu/wydania dokumentów z 19 kwietnia 2018r., również podpisane przez K. S., a także upoważnienie do przeprowadzenia kontroli z 19 listopada 2018r., którego odbiór potwierdziła odwołująca. Wobec powyższego organ rentowy przyjął, że złożenie rezygnacji i jednoczesne działanie w imieniu podmiotu, którego ona

dotyczy, jest działaniem pozornym i zamierzonym w celu uniknięcia odpowiedzialności podatkowej (odpowiedź na odwołanie z dnia 19 stycznia 2022r., k. 14-16 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w dniu 26 lutego 2013r. została zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr (...). Głównym przedmiotem jej działalności jest działalność związana z hotelami i podobnymi obiektami zakwaterowania. Od 8 stycznia 2014r. funkcję prezesa zarządu spółki pełniła K. S., natomiast prokurentem samoistnym spółki został S. K. (odpis KRS spółki na dzień 3 stycznia 2022r., k. 10-11 a.s.).

K. S. była zatrudniona w (...) sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 kwietnia 2014r. do 31 marca 2019r. na stanowisku kierownika biura zarządu. Do jej obowiązków należała szeroko rozumiana obsługa administracyjna spółki, m.in. podpisywanie, odbieranie faktur oraz korespondencji spółki, wysyłanie jej i odbiór z siedziby spółki oraz obieg dokumentacji w biurze, a także kontakt z biurem księgowym i kancelarią, która obsługiwała spółkę. Odwołująca się brała także udział w kontroli ZUS, prowadzonej w spółce, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez prokurenta spółki do fizycznej obsługi kontroli, dostarczania czy odbierania dokumentów. Miała również upoważnienie do odbioru korespondencji w spółce i od ZUS. K. S. w dniu 26 czerwca 2017r. skierowała do ZUS pismo dotyczące sporządzania korekty dokumentów, jak również potwierdziła odbiór upoważnienia do przeprowadzenia czynności kontrolnych z 9 lutego 2018r. i 19 listopada 2018r. Ponadto w dniu 6 kwietnia 2018r. podpisała oświadczenie o wyrażeniu zgody na prowadzenie czynności kontrolnych w jednostce terenowej ZUS, a także w imieniu płatnika składek podpisała protokół wydania/zwrotu dokumentów z dnia 19 kwietnia 2018r. Wskazanych czynności dokonywała jako pracownik spółki. Żaden z dokumentów wówczas przez nią podpisanych nie zawierał informacji, że odwołująca działa jako prezes zarządu spółki (umowa o pracę z dnia 1 kwietnia 2014r., k. 143-146 a.s.; załączniki nr 1 i nr 2 do umowy o pracę, k. 147-149 a.s.; aneks nr (...) i aneks nr (...) do umowy o pracę, k. 150-151 a.s.; świadectwo pracy z dnia 31 marca 2019r., k. 12 a.s.; pismo z dnia 26 czerwca 2017r. - akta organu rentowego; upoważnienie nr (...) do przeprowadzenia kontroli płatnika składek przez inspektora/ów kontroli Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 lutego 2018r. - akta organu rentowego; oświadczenie o wyrażeniu zgody na prowadzenie czynności kontrolnych w siedzibie organu kontroli z dnia 6 kwietnia 2018r. - akta organu rentowego; protokół wydania/zwrotu dokumentów z dnia 19 kwietnia 2018r. - akta organu rentowego; upoważnienie nr (...) do przeprowadzenia kontroli płatnika składek przez inspektora/ów kontroli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 listopada 2018r. - akta organu rentowego; zeznania K. S., k. 157 a.s.; zeznania świadka S. K., k. 54-55 a.s.).

W dniu 23 października 2015r. K. S. złożyła rezygnację ze sprawowanej przez nią funkcji członka zarządu w (...) sp. z o.o., gdyż nie miała wpływu na decyzje podejmowane w spółce. Dokument rezygnacji przekazała prokurentowi spółki (...), który składając podpis potwierdził w imieniu spółki przyjęcie rezygnacji. Ponadto rezygnacja została przedstawiona w siedzibie spółki, która wówczas znajdowała się w W. przy ulicy (...) lok. 122. Odbiór dokumentu potwierdziła w dniu 19 listopada 2015r. osoba upoważniona do odbioru korespondencji w imieniu kancelarii (...) spółka komandytowa, znajdującej się pod tym samym adresem. Odwołująca w ten sposób chciała mieć pewność, że dokument z oświadczeniem o rezygnacji zostanie odnotowany w dzienniku korespondencji i przyjęty w kancelarii prawnej, która przygotowywała do KRS wnioski o zmianę danych. Po złożeniu rezygnacji K. S. nie podejmowała decyzji dotyczących funkcjonowania spółki, wszystkie decyzje były podejmowane przez S. K. (pismo z dnia 23 października 2015r., k. 155 a.s.; zeznania świadka S. K., k. 54 a.s., k. 156 a.s.; zeznania K. S., k. 157 a.s.).

Za lata 2015 – 2018 (...) sp. z o.o. złożyła sprawozdania finansowe do KRS. Żaden ze złożonych dokumentów nie został podpisany przez K. S.. Osobą składającą te dokumenty był S. K. (pismo SR dla m. st. Warszawy z dnia 24 października 2022r., k. 84 oraz dane na stronie ekrs.ms.gov.pl).

Ww. spółka, będąc płatnikiem składek, od grudnia 2015r. nie dopełniała obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, co skutkowało powstaniem zadłużenia z tego tytułu (okoliczność bezsporna).

W dniu 4 listopada 2020r. S. K., działając w imieniu (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., złożył do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych wniosek o ogłoszenie upadłości ww. spółki obejmującej likwidację majątku. W treści wniosku zostało wskazane, że spółka nie posiada członków zarządu i jest reprezentowana przez S. K., pełniącemu funkcję prokurenta (wniosek z dnia 4 listopada 2020r., k. 5-7 akt sprawy o sygn. XVIII GU 975/20). Zarządzeniem z dnia 31 sierpnia 2021r. referendarz sądowy dokonał zwrotu wniosku na podstawie art. 130 § 2 k.p.c. w zw. z art. 22 ust. 1 pkt 1, art. 23 ust. 1 pkt 3,5,9 i art. 24 a ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2020r., poz. 1228). Referendarz sądowy wskazał, że wnioskodawca nie złożył poprawnie sporządzonego spisu wierzycieli z podaniem ich adresów i kwoty wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty, a także listy zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na majątku dłużnika wraz z datami ich ustanowienia (w przypadku braku ustanowienia zabezpieczeń na majątku dłużnika informacja taka powinna zostać zawarta we wniosku) wraz z odpisem, poprawnie sporządzonego spisu podmiotów zobowiązanych majątkowo wobec dłużnika wraz z adresami, z określeniem wierzytelności, daty ich powstania i terminów zapłaty wraz z odpisem, a także jednego dodatkowego odpisu wraz z odpisami załączników. Ponadto dłużnik nie uiścił zaliczki i nie przedłożył dowodu jej uiszczenia (zarządzenie z dnia 1 lutego 2021., k. 38 akt sprawy o sygn. XVIII GU 975/20).

W dniu 2 lipca 2021r. S. K., działając w imieniu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., ponownie złożył do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy VIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych wniosek o ogłoszenie upadłości spółki obejmującej likwidację jej majątku. W treści wniosku po raz kolejny wskazał, że spółka nie posiada członków zarządu (wniosek z dnia 2 lipca 2021r., k. 6-8 akt sprawy o sygn. XVIII GU 291/21). Zarządzeniem z dnia 31 sierpnia 2021r. referendarz sądowy dokonał zwrotu wniosku na podstawie art. 130 § 2 k.p.c. w zw. z art. 130⁵ k.p.c. z uwagi na to, że nie uzupełniono braków formalnych wniosku w ustawowym terminie (zarządzenie z dnia 31 sierpnia 2021r., k. 39 akt sprawy o sygn. XVIII GU 291/21).

Postanowieniem z dnia 23 lipca 2021r. Dyrektor(...)Oddziału ZUS w W. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec (...) sp. z o.o., bowiem ustalił, że płatnik nie posiada majątku ruchomego, nieruchomości, innych wierzytelności oraz praw majątkowych, z których egzekucja byłaby skuteczna i doprowadziłaby do zaspokojenia wierzyciela lub możliwe byłoby zabezpieczenie roszczeń (postanowienie z dnia 23 lipca 2021r. - akta organu rentowego).

Pismem z dnia 3 listopada 2021r. organ rentowy zawiadomił K. S. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia na nią, jako członka zarządu (...) sp. z o.o., odpowiedzialności za zobowiązania spółki obejmujące należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (pismo ZUS z dnia 3 listopada 2021r. - akta organu rentowego).

W dniu 3 grudnia 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję nr (...), w której na podstawie art. 108 § 1 w związku z art. 107 § 1, § 2 pkt 2 i 4, art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, orzekł o odpowiedzialności K. S. za zobowiązania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. solidarnie ze spółką z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 461.594,07 zł, w tym:

1) na ubezpieczenia społeczne:

- 222.677,53 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od grudnia 2015r. do marca 2016r., za czerwiec 2016r., za okres od września 2016r. do lipca 2019r., za wrzesień 2019r. oraz za kwiecień 2020r.;
- 68.479,99 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 3 grudnia 2021r.,
- 16.740,40 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego;

2) na ubezpieczenie zdrowotne:

- 95.513,02 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od grudnia 2015r. do marca 2016r., za czerwiec 2016r., za okres od września 2016r. do kwietnia 2020r.,
- 28.129,00 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 3 grudnia 2021r.,
- 7.721,70 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego;

3) na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:

- 16.239,82 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od grudnia 2015r. do marca 2016r., za czerwiec 2016r., za okres od września 2016r. do lipca 2019r., za okres od stycznia 2020r. do kwietnia 2020r.,
- 4.854,00 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 3 grudnia 2021r.,
- 1.239,60 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego.

Uzasadniając decyzję, organ rentowy wskazał, że materiał zgromadzony w sprawie wykazuje, że K. S. pełniła funkcję w zarządzie (...) sp. z o.o. w czasie, kiedy upływał termin płatności zobowiązań wskazanych w sentencji decyzji. Spółka nie opłacała składek od grudnia 2015r., co oznacza, że powstała zaległość była wynikiem systematycznego i długotrwałego nieopłacania składek. Organ rentowy podniósł, że pomimo tego członkowie zarządu nie podjęli działań naprawczych, posiadając do tego stosowne kompetencje. K. S. nie zgłosiła we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki. Jednocześnie w żaden sposób nie wykazała, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki we właściwym czasie nastąpiło bez jej winy. Powyższe spowodowało, że nie wypełniła obowiązku spoczywającego na członku zarządu spółki kapitałowej, o którym jest mowa w art. 21 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Ponadto, postanowieniem z dnia 23 lipca 2021r. Dyrektor (...) Oddziału ZUS w W. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec spółki, gdyż nie zdołano ustalić składników majątkowych spółki, z których możliwe byłoby skuteczne prowadzenie postępowania egzekucyjnego. Organ rentowy stwierdził zatem bezskuteczność prowadzonego postępowania egzekucyjnego (decyzja ZUS z 3 grudnia 2021r., nr (...) - akta organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które zostały zgromadzone w aktach sprawy, w aktach organu rentowego oraz w aktach postępowania upadłościowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. o sygn. XVIII GU 291/21 i XVIII GU 975/20. Dodatkowo ustaleniu stanu faktycznego Sąd dokonał na podstawie zeznań odwołującej K. S. oraz świadka S. K..

Dowody z dokumentów zostały ocenione jako wiarygodne. Strony nie kwestionowały dokumentów z jednym tylko wyjątkiem. Autentyczność pisma z dnia 23 października 2015r. została podważona przez organ rentowy, lecz w ocenie Sądu nie ma żadnych podstaw, aby stanowisko ZUS podzielić, szczególnie że do odwołania został dołączony odpis tego dokumentu, poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika reprezentującego K. S., co jest zgodne z art. 129 § 2 k.p.c. Ponadto w zakresie treści dokumentu, a nie tylko jego formy, nie można zasadnie wskazanego dokumentu kwestionować, gdyż okoliczność jego przygotowania i złożenia przez K. S., została potwierdzona tak zeznaniami odwołującej, jak i świadka S. K. – prokurenta spółki. Pośrednio okoliczność złożenia przez odwołującą skutecznej rezygnacji z pełnionej funkcji, potwierdzają również dokumenty, o tym jednak będzie mowa szczegółowo w części obejmującej rozważania prawne.

Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej i świadka S. K.. K. S. i ww. świadek spólnie opisali fakty dotyczące wykonywania przez odwołującą pracy na rzecz (...) sp. z o.o., zakres obowiązków i udzielanych odwołującej upoważnień, podstawy i przyczyny udziału odwołującej w postępowaniu kontrolnym wszczętym przez ZUS oraz okoliczności i datę złożenia rezygnacji z funkcji członka zarządu. Sąd nie miał podstaw, aby zeznania te kwestionować, ponieważ znalazły potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, co także będzie jeszcze przedmiotem pogłębionej analizy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. S., jako zasadne, podlegało uwzględnieniu.

Tytułem wstępu wskazać należy, że przy rozpatrywaniu zasad przenoszenia na osoby trzecie odpowiedzialności z tytułu zaległych składek w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022r., poz. 1009), dalej jako ustawa systemowa, który stanowi, że do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (tekst jednolity: Dz. U. z 2022r., poz. 2651) – dalej jako o.p., między innymi art. 107 § 1, art. 108 § 1 i 6 oraz art. 116. Z kolei stosownie do art. 32 ustawy systemowej, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z treścią przywołanego art. 107 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa, w przypadkach i w zakresie przewidzianym w rozdziale o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie. Przy czym, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych oraz koszty postępowania egzekucyjnego. Natomiast zgodnie z art. 116 § 1 o.p., w brzmieniu, jakie miał ten przepis w dacie wydania zaskarżonej decyzji, za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1. nie wykazał, że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. 2019r. poz. 243 i 326) albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015r. - Prawo restrukturyzacyjne, albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;

2. nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

§ 2 art. 116 o.p. przewidywał z kolei, że odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 oraz art. 52a powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu.

Zacytowane przepisy wskazują przesłanki pozytywne i przesłanki negatywne odpowiedzialności członka zarządu spółki kapitałowej. Pozytywną przesłanką odpowiedzialności jest wykazanie przez organ rentowy, który obciąża obowiązek dowodzenia, że zaległości składkowe powstały w okresie, w którym członek zarządu pełnił funkcję w zarządzie, a po drugie, że egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna. Z kolei przesłanki negatywne, egzonerujące odpowiedzialność członka zarządu w aspekcie dowodowym, jeśli chodzi o ich wykazanie, obciążają członka zarządu kwestionującego swoją odpowiedzialność (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 4 marca 2016r., III AUa 1681/15). Jako istotne podkreślić przy tym należy za Sądem Najwyższym (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018r., II UK 56/17), że ocena spełnienia przesłanek z art. 116 o.p. za każdym razem powinna być oceniana ex ante, a więc z perspektywy sytuacji istniejącej w dniu wydania decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności za zaległości składkowe, a nie ex post, to jest z uwzględnieniem późniejszych zdarzeń.

Zgodnie z tym, co zostało wskazane, okolicznością, która w pierwszej kolejności wymagała wyjaśnienia, było spełnienie przesłanki pozytywnej odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania spółki, a więc powstanie zobowiązań składkowych, na jakie wskazuje decyzja, w okresie, kiedy K. S. pełniła obowiązki członka zarządu (...) sp. z o.o. W przedmiotowej sprawie było to o tyle istotne, że odwołująca już w postępowaniu wyjaśniającym przed organem rentowym złożyła kserokopię oświadczenia z 23 października 2015r. o rezygnacji z pełnienia funkcji w zarządzie ww. spółki, jednakże organ rentowy, mając na uwadze, że rezygnacja taka nie została złożona w aktach rejestrowych spółki i odwołująca działała w imieniu spółki, wykonując obowiązki członka zarządu, uznał, że złożenie rezygnacji było działaniem pozornym i zamierzonym w celu uniknięcia odpowiedzialności podatkowej.

Analizując wskazane zagadnienie należy zaakcentować, że „pełnienie obowiązków członka zarządu” obejmuje również sytuację, w której mimo braku pisemnej uchwały o „odnowieniu” mandatu członka zarządu (w warunkach o których mowa w art. 202 § 1 k.s.h.), osoba taka – z akceptacją współników – w dalszym ciągu, w niezmienny sposób prowadzi sprawy spółki i nie są podejmowane żadne działania mające zakończyć faktyczny zarząd spółką oraz wykreślenie dotychczasowego członka z zarządu z KRS. Pojęcia „pełnienia obowiązków członka zarządu” nie należy zatem utożsamiać z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego, lecz należy rozumieć je jako faktyczne wykonywanie obowiązków członka zarządu w spółce, także po formalnej rezygnacji z tej funkcji. Z tego wynika, że jeśli zatem członek zarządu sprawował dotąd pełnią funkcję, również po wygaśnięciu mandatu, to może ponosić odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 116 § 1-4 O.p. (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 września 2022 r., (...), LEX nr 3419865). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2021 r. ((...) 48/21, LEX nr 3252686) przyjęto, że osoba, która faktycznie pełniła funkcję członka zarządu w okresie, w którym powstały zobowiązania podatkowe, nie może powoływać się na okoliczność, że jej mandat wygasł na podstawie art. 202 § 1 k.s.h. dla uwolnienia się od odpowiedzialności za zaległości podatkowe, którą ponosi na podstawie art. 116 o.p. Brak wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego faktu wygaśnięcia mandatów członków zarządu spółki z o.o. powołanych umową współników na te stanowiska na czas nieoznaczony, w związku z zatwierdzeniem przez uchwałę jej współników sprawozdania finansowego tej spółki za pierwszy pełny rok obrotowy, przy zaistnieniu innych jeszcze okoliczności związanych z dalszym pełnieniem tych stanowisk przez tych członków zarządu, prowadzić może do ich odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki na zasadach wskazanych w art. 116 § 1-4 o.p. Przyjmuje się także, że mandat do pełnienia funkcji w zarządzie nie wygasa z dniem odbycia zgromadzenia współników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za pierwszy pełny rok obrotowy, nawet jeśli zaniedbało ono powołania w tym momencie nowego zarządu, jeżeli członek zarządu wciąż faktycznie sprawuje dotychczas pełnią funkcję, podpisując dokumenty finansowe, jak i inne dokumenty oraz nie składa rezygnacji. Pełnienie obowiązków należy odnosić do kontekstu faktycznego sprawy i nie można go sprowadzać tylko i wyłącznie do aspektów formalnych. Zatem w sytuacji, gdy dana osoba dalej prowadzi sprawy spółki jako członek jej zarządu, chociaż jej mandat wygasł na mocy art. 202 § 1 k.s.h., to nie może skutecznie powołać się na tę okoliczność (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 czerwca 2016r., I (...), LEX nr 2106330; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2018r., II UK 347/17, OSNP 2019 Nr 8, poz. 100). Koresponduje to z założeniem, które jest akceptowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że członek zarządu składając rezygnację nie może "uciec" od odpowiedzialności na podstawie art. 116 o.p., gdy nadal faktycznie pełni funkcję członka zarządu w spółce. Działając za spółkę nie może twierdzić, że nie ponosi odpowiedzialności, bo złożył rezygnację (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 3 marca 2016r., I UK 91/15, LEX nr 2007786; z 14 grudnia 2016r., II UK 494/15, OSNP 2018 Nr 2, poz. 23; z 23 września 2014r., II UK 560/13, OSNP 2016 Nr 2, poz. 25; z dnia 28 listopada 2018r., II UK 365/17, OSNP 2019 Nr 5, poz. 68; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2020r., I UK 189/19, LEX nr 3032468).

Dokonując oceny w przedmiotowej sprawie, z uwzględnieniem poglądów, które zostały zaprezentowane, należy podkreślić, że K. S. w dniu 23 października 2015r. złożyła rezygnację z pełnienia funkcji prezesa zarządu w spółce, którą przyjął w imieniu spółki (...), pełniący funkcję prokurenta. Potwierdzeniem przyjęcia rezygnacji jest pieczętka oraz podpis S. K. na dokumencie. Ponadto w dniu 19 listopada 2015r. pismo zawierające wspomnianą rezygnację wpłynęło od siedziby spółki i zostało odebrane przez upoważnioną do odbioru dokumentów w imieniu spółki kancelarię (...) spółka komandytowa. Oceniając, czy wskazane działania K. S. były skuteczne, należy zwrócić uwagę na treść art. 202 § 4 i 5 k.s.h., który przewiduje, że mandat członka zarządu wygasa również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania ze składu zarządu. Do złożenia rezygnacji przez członka zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o wypowiedzeniu

zlecenia przez przyjmującego zlecenie. W przypadku, gdyby w wyniku rezygnacji żaden mandat w zarządzie nie był obsadzony, ustawodawca przewidział szczególny tryb składania rezygnacji, na co wskazuje art. 202 § 6 k.s.h., on jednak został dodany dopiero od 1 marca 2019r., a więc kilka lat po tym, kiedy K. S. złożyła rezygnację. To z kolei oznacza, że stosując te przepisy, które w owym czasie obowiązywały, odwołująca mogła złożyć skuteczną rezygnację albo członkowi zarządu – takiego jednak nie było - albo prokurentowi spółki, zgodnie z art. 205 § 2 k.s.h. Przepis ten stanowi, że oświadczenia składane spółce oraz doręczenia pism spółce mogą być dokonywane wobec jednego członka zarządu lub prokurenta (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2010r., II UK 175/19; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 29 maja 2013r., I ACa 147/13). W takiej sytuacji następuje wygaśnięcie mandatu bez konieczności podejmowania jakiegokolwiek uchwały o odwołaniu, ponieważ rezygnacja jest jednostronną czynnością prawną, skuteczną z chwilą dojścia do spółki i wywołującą skutki bez jej przyjęcia. Powoduje ona utratę statusu członka zarządu i nie wymaga odwołania go przez właściwy organ spółki (por. uchwała Sądu Najwyższego siedmiu sędziów z dnia 31 marca 2016r., III CZP 89/15, OSNC 2016 Nr 9, poz. 97, LEX nr 2008733, OSP 2017 Nr 2, poz. 12; wyrok Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2020r., III PK 199/18).

Uwzględniając powyższe, Sąd ocenił, że odwołująca skutecznie złożyła oświadczenie o rezygnacji z funkcji pełnionej w zarządzie (...) sp. z o.o. Z uwagi na twierdzenia organu rentowego należało rozważyć, czy nie było to działanie pozorne i czy po rezygnacji odwołująca nie pełniła nadal funkcji, z której zrezygnowała. Odpowiedź w tym zakresie musi być negatywna, gdyż żadne okoliczności nie wskazują, by K. S. po 23 października 2015r. podejmowała w imieniu i na rzecz spółki inne działania niż tylko te, które wynikały z jej statusu pracownika. Zauważyć należy, że mimo iż spółka w latach 2015 – 2018 składała do KRS sprawozdania finansowe, to dokumentów tych nie podpisywał kierownik jednostki. Widnieją tam tylko podpisy tego, kto dokument sporządził, a ich przedstawienia w KRS dokonywał prokurent spółki. Ponadto, składane dwa razy wnioski dłużnika o ogłoszenie upadłości oraz wszystkie dokumenty do tego wniosku dołączone zostały podpisane przez S. K., który dodatkowo w treści wniosków o upadłość składanych w 2020r. i w 2021r. oświadczał, że spółka nie posiada zarządu. Oczywiście prawdą jest to co wskazał ZUS, a więc że odwołująca odbierała korespondencję w spółce i od ZUS oraz brała udział w kontroli ZUS prowadzonej w spółce na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez spółkę do fizycznej obsługi kontroli, dostarczania czy odbierania dokumentów. W ramach tego w dniu 26 czerwca 2017r. skierowała do ZUS pismo dotyczące sporządzania korekty dokumentów, jak również potwierdziła odbiór upoważnienia do przeprowadzenia czynności kontrolnych z 9 lutego 2018r. i 19 listopada 2018r., a także podpisała oświadczenie o wyrażeniu zgody na prowadzenie czynności kontrolnych w jednostce ZUS oraz protokoły wydania/zwrotu dokumentów z dnia 19 kwietnia 2018 r., lecz powyższe czynności nie musiały być i nie były przez nią wykonywane jako przez prezesa zarządu spółki. W żadnym z dokumentów czy pism, o których była mowa, K. S. nie wskazała, że działa jako prezes zarządu, a nawet pod niektórymi dokumentami widnieją jej podpisy opatrzone skrótem „z up.”, co tylko potwierdza, że działała jako osoba do takich czynności umocowana. Jedynym, kto w owym czasie mógł jej takiego umocowania udzielić był prokurent spółki, który wskazaną okoliczność potwierdził zeznając. Dodatkowo nie można nie wspomnieć, że odwołująca była pracownikiem spółki i taka sytuacja trwała jeszcze przez kilka lat po złożeniu rezygnacji, potwierdzają to zresztą dokumenty zgłoszenia odwołującej do ZUS. W ramach zatrudnienia na podstawie umowy o pracę - tym bardziej, że odwołująca kierowała pracami biura zarządu - mogła zajmować się szeroko pojętą obsługą kontroli ZUS, w tym dostarczaniem kontrolującym i odbieraniem dokumentów, jak również korespondencją z ZUS. Do dokonywania tego rodzaju czynności nie jest upoważniony tylko członek zarządu i z całą pewnością odwołująca w takim charakterze nie występowała. Sugestia ZUS, że nadal po rezygnacji pełniła funkcję w zarządzie, nie jest dostatecznie poparta.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że na zaległości objęte zaskarżoną decyzją składają się należności z tytułu składek, których terminy płatności upływały w okresach, kiedy odwołująca nie pełniła już funkcji prezesa zarządu spółki. Dotyczą one okresu od grudnia 2015r., a zatem czasu przypadającego już po dacie przyjęcia rezygnacji przez prokurenta samoistnego spółki, które nastąpiło w dniu 23 października 2015r. Oczywiście w tym czasie ani później nie zostało dokonane wykreślenie K. S. jako członka zarządu w KRS, tego rodzaju wpis w KRS ma jednak charakter deklaratoryjny i nie powoduje skutków, jak wskazywał ZUS. Zdaniem Sądu, mimo braku wykreślenia K. S. z KRS, faktycznie nie była ona już prezesem zarządu wobec rezygnacji z członkostwa w zarządzie, formalnego przyjęcia tej rezygnacji przez S. K. i wygaśnięcia jej mandatu.

Nie ulega wątpliwości, że wraz z odwołaniem czy rezygnacją prezesa zarządu obowiązek ujawnienia takiej zmiany w KRS przechodzi na nowo wybrany zarząd. W analizowanym przypadku obowiązek ten nie został dopełniony, co nie zmienia faktu, że sam wpis nie decyduje, czy ktoś jest czy nie jest członkiem zarządu, bowiem status prawny członka zarządu spółki określają umowa spółki i przepisy art. 201-211 k.s.h. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2005r. (V CK 839/04, LEX nr 536022) oraz z dnia 4 września 2012r. (I UK 137/12, LEX nr 1274954) stwierdził, że z mocy art. 201 § 4 k.s.h. członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest powoływany i odwoływany uchwałą wspólników. Oznacza to, że takie powołanie jest skuteczne w stosunkach wewnętrznych spółki, a wpis zmian w składzie osobowym zarządu w rejestrze sądowym ma tylko charakter deklaratoryjny. Domniemywa się, że wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym jest prawdziwy, lecz jest to domniemanie wzruszalne. Ustanowione jest ono dla ochrony osób trzecich (kontrahentów spółki). Istotne znaczenie dla reprezentacji spółki ma zatem uzyskanie bądź statusu członka zarządu zgodnie z regulacją zawartą w umowie spółki oraz przepisami art. 201-211 k.s.h. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 września 2008r., I OSK 333/08, LEX nr 516805).

Uwzględniając powołane okoliczności, Sąd ustalił, że po 23 października 2015r. K. S. nie pełniła funkcji prezesa zarządu (...) sp. z o.o. Żaden ze zgromadzonych dowodów nie potwierdza, by tak właśnie było, mimo przeciwnego stanowiska ZUS, które nie zostało potwierdzone w toczącym się postępowaniu. To z kolei powoduje, że nie ma potrzeby badania innych przesłanek odpowiedzialności za zobowiązania spółki, wynikających z art. 116 o.p. Z uwagi na okoliczności, o których była mowa, bez względu na to, czy zaistniała bezskuteczność egzekucji wobec spółki oraz czy spółka we właściwym czasie złożyła wniosek o upadłość, K. S. nie może ponosić solidarnie z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. odpowiedzialności za zobowiązania tej spółki z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami i kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 461.594,07 zł. Wobec powyższego została dokonana zaskarżona zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c., mając na względzie, że wartość przedmiotu sporu w rozpatrywanej sprawie wynosiła 461.594,07 zł. W takiej sytuacji kwota należnych odwołującej kosztów zastępstwa procesowego została ustalona na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800) i wyniosła 10.800 zł.